

Predavanje 06 – Programski tok, if, for

Cilji predavanja

- Pogojni stavki (if, else).
- For zanka.
- Funkcija `aggregate`.

Motivacijski primer

V mapi `data_raw` se nahajajo podatki o spletnih nakupih darilnih in zabavnih izdelkov v Excelovih datotekah. Podatki so bili del znanstvene raziskave Chen, Sain, and Guo (2012), dostopni so na <https://archive.ics.uci.edu/ml/datasets/Online+Retail>. V mapi sta dve datoteki s temi podatki in sicer `online-retail.xlsx`, ki ste jo spoznali že na drugih predavanjih in vsebuje 3 liste/države, ter `online-retail-large.xlsx`, ki vsebuje 37 listov/držav. Naš cilj je prebrati vse liste in jih združiti v enoten `data.frame` v R. Nato bomo podatke agregirali glede na državo in izrisali stolpični diagram, ki bo prikazoval, v kateri državi ima podjetje največ prihodka. Za to analizo bomo potrebovali vse 3 koncepte iz Ciljev predavanja.

Programski tok

Skripte, ki jih napišemo, izvajajo ukaze zaporedno iz vrha navzdol. Včasih želimo nekatere ukaze preskočiti, druge pa ponoviti večkrat. To lahko storimo ročno z uporabo bližnjice **Ctrl + Enter**, če pa uporabimo ukaz `source()` se skripta izvede v celoti. Če želimo, da se nekateri deli skripte avtomatsko preskočijo oziroma ponovijo, potrebujemo ukaze, ki nam to omogočajo. Primere, kjer bi to potrebovali, bomo spoznali v nadaljevanju.

Ukaz if

Ukaz **if** nam omogoča, da se izbrani ukazi izvedejo samo, če velja določen pogoj. V R-ju to napišemo takole.

```
if (<pogoj>) {  
  # Ukazi, ki se poženejo, če velja pogoj.  
}
```

V zgornjem primeru je `<pogoj>` lahko spremenljivka ali izraz, katerega rezultat je **TRUE** ali **FALSE**, torej tipa **boolean**. Ukazi znotraj zavrtih oklepajev `{}` se izvedejo le v primeru, če je pogoj **TRUE**.

Odprimo najprej prvi list krajše datoteke `online-retail.xlsx`.

```
library(openxlsx)  
podatki <- read.xlsx("./data_raw/online-retail.xlsx", 1)  
head(podatki)
```

##	InvoiceNo	StockCode	Description	Quantity	UnitPrice
## 1	C538971	22153	ANGEL DECORATION STARS ON DRESS	-48	0.42
## 2	539330	37449	CERAMIC CAKE STAND + HANGING CAKES	8	8.50
## 3	539330	37446	MINI CAKE STAND WITH HANGING CAKES	8	1.45
## 4	539330	22962	JAM JAR WITH PINK LID	12	0.85
## 5	539330	21428	SET3 BOOK BOX GREEN GINGHAM FLOWER	4	4.25
## 6	539330	22113	GREY HEART HOT WATER BOTTLE	4	3.75

##	Country
## 1	Austria
## 2	Austria
## 3	Austria
## 4	Austria
## 5	Austria
## 6	Austria

V zgornji tabeli lahko opazimo, da je v podatkih kvantiteta v prvi vrstici negativna, kar je mogoče tudi napaka v podatkih. R takšnih napak seveda avtomatsko ne more odkriti, si pa lahko napišemo ukaze, ki bodo zaznali te nepravilnosti.

Najprej si pogledjmo kako bi ugotovili katere vrednosti so negativne.

```
logicni_vektor <- podatki$Quantity < 0
head(logicni_vektor)
```

```
## [1] TRUE FALSE FALSE FALSE FALSE FALSE
```

Zgornja ukaza preverita vse vrednosti *Quantity* in za vsako negativno vrednost, vrneta **TRUE**. Nas pa zanima, če je vsaj ena vrednost **TRUE**. To lahko preprosto naredimo z vgrajeno funkcijo **any()**, ki vrne **TRUE**, če je katerakoli vrednost v podanem vektorju **TRUE**. Sorodno deluje **all()**, ki vrne **TRUE**, če so vse podane vrednosti **TRUE**.

Poglejmo si to na par primerih.

```
any(FALSE, FALSE, FALSE)
```

```
## [1] FALSE
```

```
all(FALSE, FALSE, FALSE)
```

```
## [1] FALSE
```

```
any(TRUE, TRUE, FALSE)
```

```
## [1] TRUE
```

```
all(TRUE, TRUE, FALSE)
```

```
## [1] FALSE
```

```
any(TRUE, TRUE, TRUE)
```

```
## [1] TRUE
```

```
all(TRUE, TRUE, TRUE)
```

```
## [1] TRUE
```

```
any(podatki$Quantity < 0)
```

```
## [1] TRUE
```

To sta uporabni funkciji za varno delo z **if** stavkom, ker drugače nam bo R zajamral, da zna uporabiti le prvo vrednost vektorja.

```
if (podatki$Quantity < 0) {  
  print("Opozorilo: Podatki vsebujejo negativne količine.")  
}
```

```
## Warning in if (podatki$Quantity < 0) {: the condition has length > 1 and only  
## the first element will be used
```

```
## [1] "Opozorilo: Podatki vsebujejo negativne kolicine."
```

S funkcijo `any()` pa deluje brez opozorila.

```
if (any(podatki$Quantity < 0)) {  
  print("Opozorilo: Podatki vsebujejo negativne količine.")  
}
```

```
## [1] "Opozorilo: Podatki vsebujejo negativne kolicine."
```

Preverimo še, če so mogoče negativne tudi cene izdelkov.

```
if (any(podatki$UnitPrice < 0)) {  
  print("Opozorilo: Podatki vsebujejo negativne cene.")  
}
```

Na izpisu ni ničesar, ker se je ukaz `print()` preskočil. Če želimo obvestilo, da je bilo vse OK lahko uporabimo **if-else** stavek.

```
if (<pogoj>) {  
  # Ukazi, ki se poženejo, če velja pogoj.  
} else {  
  # Ukazi, ki se poženejo, če ne velja pogoj.  
}
```

V našem primeru bi to uporabili na naslednji način.

```

if (any(podatki$UnitPrice < 0)) {
  print("Opozorilo: Podatki vsebujejo negativne cene.")
} else {
  print("Cene so OK.")
}

```

```
## [1] "Cene so OK."
```

Ukaz for (zanka)

Kot motivacijski primer smo podali branje iz Excelove datoteke z večimi listi. Poglejmo najprej, kako bi zadevo rešili z znanjem, ki smo ga pridobili do sedaj. Preberimo vse podatke v datoteki *online-retail.xlsx* in jih shranimo v enoten `data.frame`. Najprej preberimo podatke.

```

podatki_aus <- read.xlsx("./data_raw/online-retail.xlsx", 1)
podatki_ita <- read.xlsx("./data_raw/online-retail.xlsx", 2)
podatki_gre <- read.xlsx("./data_raw/online-retail.xlsx", 3)
head(podatki_aus)

```

```

##      InvoiceNo StockCode      Description Quantity UnitPrice
## 1    C538971    22153  ANGEL DECORATION STARS ON DRESS      -48      0.42
## 2      539330    37449  CERAMIC CAKE STAND + HANGING CAKES        8      8.50
## 3      539330    37446  MINI CAKE STAND WITH HANGING CAKES        8      1.45
## 4      539330    22962                JAM JAR WITH PINK LID       12      0.85
## 5      539330    21428  SET3 BOOK BOX GREEN GINGHAM FLOWER        4      4.25
## 6      539330    22113          GREY HEART HOT WATER BOTTLE        4      3.75
##      Country
## 1  Austria
## 2  Austria
## 3  Austria
## 4  Austria
## 5  Austria
## 6  Austria

```

```
head(podatki_ita)
```

```

##      InvoiceNo StockCode      Description Quantity UnitPrice
## 1      537022    22791    T-LIGHT GLASS FLUTED ANTIQUE        12      1.25
## 2      537022    21287    SCENTED VELVET LOUNGE CANDLE        12      1.25
## 3      537022    79337    BLUE FLOCK GLASS CANDLEHOLDER        6      1.65
## 4      537022    85111  SILVER GLITTER FLOWER VOTIVE HOLDER        12      1.25
## 5      537022    85038    6 CHOCOLATE LOVE HEART T-LIGHTS        6      2.10
## 6      537022    22809          SET OF 6 T-LIGHTS SANTA        6      2.95
##      Country
## 1    Italy
## 2    Italy
## 3    Italy
## 4    Italy
## 5    Italy
## 6    Italy

```

```
head(podatki_gre)
```

```
## InvoiceNo StockCode Description Quantity UnitPrice
## 1 541932 22699 ROSES REGENCY TEACUP AND SAUCER 24 2.55
## 2 541932 22697 GREEN REGENCY TEACUP AND SAUCER 24 2.55
## 3 541932 22957 SET 3 PAPER VINTAGE CHICK PAPER EGG 24 2.95
## 4 541932 22720 SET OF 3 CAKE TINS PANTRY DESIGN 24 4.25
## 5 541932 72760B VINTAGE CREAM 3 BASKET CAKE STAND 16 8.49
## 6 541932 22763 KEY CABINET MA CAMPAGNE 12 8.50
## Country
## 1 Greece
## 2 Greece
## 3 Greece
## 4 Greece
## 5 Greece
## 6 Greece
```

Sedaj imamo tri `data.frame` z enakimi stolpci. Z ukazom `rbind` jih lahko združimo v enoten `data.frame`.

```
podatki <- rbind(podatki_aus, podatki_ita, podatki_gre)
head(podatki)
```

```
## InvoiceNo StockCode Description Quantity UnitPrice
## 1 C538971 22153 ANGEL DECORATION STARS ON DRESS -48 0.42
## 2 539330 37449 CERAMIC CAKE STAND + HANGING CAKES 8 8.50
## 3 539330 37446 MINI CAKE STAND WITH HANGING CAKES 8 1.45
## 4 539330 22962 JAM JAR WITH PINK LID 12 0.85
## 5 539330 21428 SET3 BOOK BOX GREEN GINGHAM FLOWER 4 4.25
## 6 539330 22113 GREY HEART HOT WATER BOTTLE 4 3.75
## Country
## 1 Austria
## 2 Austria
## 3 Austria
## 4 Austria
## 5 Austria
## 6 Austria
```

Enako bi dosegli, v kolikor bi zaporedoma dodajali vsak `data.frame`, na primer:

```
podatki <- rbind(podatki_aus, podatki_ita)
podatki <- rbind(podatki, podatki_gre)
```

Ta zaporedni način nam bo prišel prav kasneje.

Da smo prebrali vse podatke smo morali ročno zapisati po eno vrstico za vsak list Excelove datoteke in primerno poimenovati vsako spremenljivko. Nato smo morali vse te `data.frame` še združiti z ukazom `rbind`. To je zaenkrat sicer bila popolnoma sprejemljiva rešitev. Ampak, ali bomo res vse to ponavljali za večjo datoteko, ki ima 37 listov? Kaj pa, če bomo imeli datoteko s 100 listi ali več? Obstajati mora boljša rešitev!

R nam omogoča, da se ponovnemu pisanju lahko izognemo z uporabo **for** zanke. For zanka v R-ju izgleda takole.

```
for (i in <vektor>) {
  # Ukazi, ki se ponavljajo.
}
```

Zgornji primer ponovi vse ukaze znotraj zavrtih oklepajev {} za vsako vrednost v <vektor>. Eni ponovitvi z drugimi besedami pravimo **iteracija** zanke. Poglejmo si preprost primer.

```
for (i in 1:3) {
  print("Ponovitev!")
}
```

```
## [1] "Ponovitev!"
## [1] "Ponovitev!"
## [1] "Ponovitev!"
```

Vsaka ponovitev zanke ni popolnoma enaka. V vsaki ponovitvi je drugačna vrednost spremenljivke *i*. To lahko ponazorimo z naslednjim primerom.

```
for (i in 1:3) {
  print("Ponovitev!")
  print(i)
}
```

```
## [1] "Ponovitev!"
## [1] 1
## [1] "Ponovitev!"
## [1] 2
## [1] "Ponovitev!"
## [1] 3
```

Za primer z zanko lahko izračunamo vsoto neke množice števil:

```
x <- c(2, 4, 7, 5)
moja_vsota <- 0
for (i in x) {
  print("i: ")
  print(i)
  moja_vsota <- moja_vsota + i
  print("moja_vsota: ")
  print(moja_vsota)
  print("-----")
}
```

```
## [1] "i: "
## [1] 2
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 2
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] 4
## [1] "moja_vsota: "
```

```
## [1] 6
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] 7
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 13
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] 5
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 18
## [1] "-----"
```

```
moja_vsota
```

```
## [1] 18
```

```
sum(x)
```

```
## [1] 18
```

Sicer v R-ju poznamo ukaz `sum`, ki to naredi veliko preprosteje. Ampak v bistvu računalnik v ozadju tudi pri tej funkciji uporabi for zanko, le da je mi ne vidimo. Večina računanja v računalnikih se v bistvu v ozadju izvaja z zankami. Sedaj imamo potrebno znanje, ki ga potrebujemo, da preberemo več listov v Excelu z uporabo zanke. Poskusimo sedaj prebrati vse podatke iz večje datoteke *online-retail-large.xlsx*. Imamo 37 listov. Poskušajmo z

```
podatki <- NULL # To nam samo rezervira mesto za to spremenljivko.
for (i in 1:37) {
  podatki <- read.xlsx("./data_raw/online-retail-large.xlsx", sheet = i)
}
dim(podatki)
```

Opazimo težavo. Videti je, da je samo 58 vrstic v rezultatu, kar je zelo malo glede na 37 listov. V tem primeru se podatki vedno shranijo v isto spremenljivko in jo zanko vedno le prepíše. Na srečo lahko uporabimo `rbind` kar znotraj zanke! Najprej moramo ustvariti prazen `data.frame`, kateremu nato dodajamo vrstice.

```
podatki <- NULL # To nam samo rezervira mesto za to spremenljivko.
for (i in 1:37) {
  podatki_tmp <- read.xlsx("./data_raw/online-retail-large.xlsx", sheet = i)
  podatki      <- rbind(podatki, podatki_tmp)
}
dim(podatki)
```

S funkcijo `View` lahko tudi preverimo, ali podatki izgledajo v redu.

Náš pristop pa ima še eno pomanjkljivost in sicer to, da moramo vnaprej prešteti število listov v Excelu. S tem se lahko spoprimemo z uporabo funkcije `getSheetNames`, ki nam vrne vektor imen listov v Excelu.

```
imena_listov <- getSheetNames("./data_raw/online-retail-large.xlsx")
imena_listov
```

```
## [1] "France"           "Australia"           "Netherlands"
## [4] "Germany"          "Norway"              "EIRE"
## [7] "Switzerland"      "Spain"              "Poland"
## [10] "Portugal"         "Italy"              "Belgium"
## [13] "Lithuania"        "Japan"              "Iceland"
## [16] "Channel Islands"  "Denmark"            "Cyprus"
## [19] "Sweden"           "Austria"            "Israel"
## [22] "Finland"          "Bahrain"            "Greece"
## [25] "Hong Kong"        "Singapore"          "Lebanon"
## [28] "United Arab Emirates" "Saudi Arabia"      "Czech Republic"
## [31] "Canada"           "Unspecified"         "Brazil"
## [34] "USA"              "European Community" "Malta"
## [37] "RSA"
```

Namesto uporabe številskih indeksov v `for` zanki, lahko uporabimo tudi vektor besed. V našem primeru bodo to imena listov.

```
podatki <- NULL
for (ime_lista in imena_listov) {
  podatki_tmp <- read.xlsx("./data_raw/online-retail-large.xlsx",
                           sheet = ime_lista)
  podatki      <- rbind(podatki, podatki_tmp)
}
dim(podatki)
```

Včasih želimo kakšno ponovitev zanke izpustiti. Na primer, opazimo, da imamo med listi v Excelu navedeno državo "Unspecified". Recimo, da tega podatka ne želimo v našem `data.frame`. Seveda bi lahko enostavno prebrali vse podatke in nato ustrezne vrstice izbrisali. Lahko pa branje tega lista enostavno izpustimo iz izvajanja zanke. Za to lahko uporabimo kombinacijo pogojnega stavka, ki bo preveril, ali je ime lista enako "Unspecified" in posebnega ukaza `next`, ki preskoči trenutno izvedbo ponovitve zanke.

```
podatki <- NULL
for (ime_lista in imena_listov) {
  if (ime_lista == "Unspecified") {
    print("Ime lista je Unspecified. To izvedbo zanke bom preskočil.")
    next
  }
  podatki_tmp <- read.xlsx("./data_raw/online-retail-large.xlsx",
                           sheet = ime_lista)
  podatki      <- rbind(podatki, podatki_tmp)
}
```

```
## [1] "Ime lista je Unspecified. To izvedbo zanke bom preskocil."
```

Poglejmo sedaj, ali imamo te podatke slučajno v `data.frame`.

```
podatki[podatki$Country == "Unspecified", ]
```

```
## [1] InvoiceNo  StockCode  Description Quantity  UnitPrice  Country
## <0 rows> (or 0-length row.names)
```


Vidimo, da podatkov za to državo nimamo.

Podatke smo primerno naložili v R in sedaj imamo `data.frame` s katerim lahko delamo naprej. Nad tem `data.frame` lahko sedaj izvajamo manipulacije, filtriranje in podobno. Recimo, da nas zanima, koliko prihodka ima podjetje v posamezni državi. S tem lahko na primer identificiramo potencialne tržne niše in ustrezno usmerimo marketing in naše vire. Poglejmo si naš `data.frame`.

```
head(podatki)
```

```
##   InvoiceNo StockCode      Description Quantity UnitPrice
## 1    536370    22728    ALARM CLOCK BAKELIKE PINK      24      3.75
## 2    536370    22727    ALARM CLOCK BAKELIKE RED      24      3.75
## 3    536370    22726    ALARM CLOCK BAKELIKE GREEN     12      3.75
## 4    536370    21724 PANDA AND BUNNIES STICKER SHEET     12      0.85
## 5    536370    21883          STARS GIFT TAPE         24      0.65
## 6    536370    10002    INFLATABLE POLITICAL GLOBE     48      0.85
##   Country
## 1  France
## 2  France
## 3  France
## 4  France
## 5  France
## 6  France
```

Vsaka vrstica nam prikazuje količino določenega artikla (`Quantity`) in ceno za enoto artikla (`UnitPrice`). Nas zanima skupen prihodek, tako da moramo najprej ustvariti nov stolpec, kjer bomo pomnožili ti dve vrednosti.

```
podatki$Total_sales <- podatki$Quantity * podatki$UnitPrice
head(podatki)
```

```
##   InvoiceNo StockCode      Description Quantity UnitPrice
## 1    536370    22728    ALARM CLOCK BAKELIKE PINK      24      3.75
## 2    536370    22727    ALARM CLOCK BAKELIKE RED      24      3.75
## 3    536370    22726    ALARM CLOCK BAKELIKE GREEN     12      3.75
## 4    536370    21724 PANDA AND BUNNIES STICKER SHEET     12      0.85
## 5    536370    21883          STARS GIFT TAPE         24      0.65
## 6    536370    10002    INFLATABLE POLITICAL GLOBE     48      0.85
##   Country Total_sales
## 1  France      90.0
## 2  France      90.0
## 3  France      45.0
## 4  France      10.2
## 5  France      15.6
## 6  France      40.8
```

Preostane nam samo še izračun vsote stolpca `Total_sales` za vsako državo. V R obstaja za to funkcija `aggregate`. Tej funkciji moramo podati 3 parametre:

- `x`. Vektor, katerega vrednosti želimo agregirati. V našem primeru je to stolpec `Total_sales`.
- `by`. Vektor, glede na katerega želimo agregirati. V našem primeru je to stolpec `Country`. Vrednosti v ta parameter moramo podati v obliki seznama. To naredimo tako, da enostavno uporabimo klic `list(<vektor>)`, kjer je `<vektor>` ime vektorja, po katerem želimo agregirati. Lahko jih uporabimo tudi več naenkrat.

- FUN. Katero funkcijo želimo uporabiti. V našem primeru bo to kar funkcija `sum`.

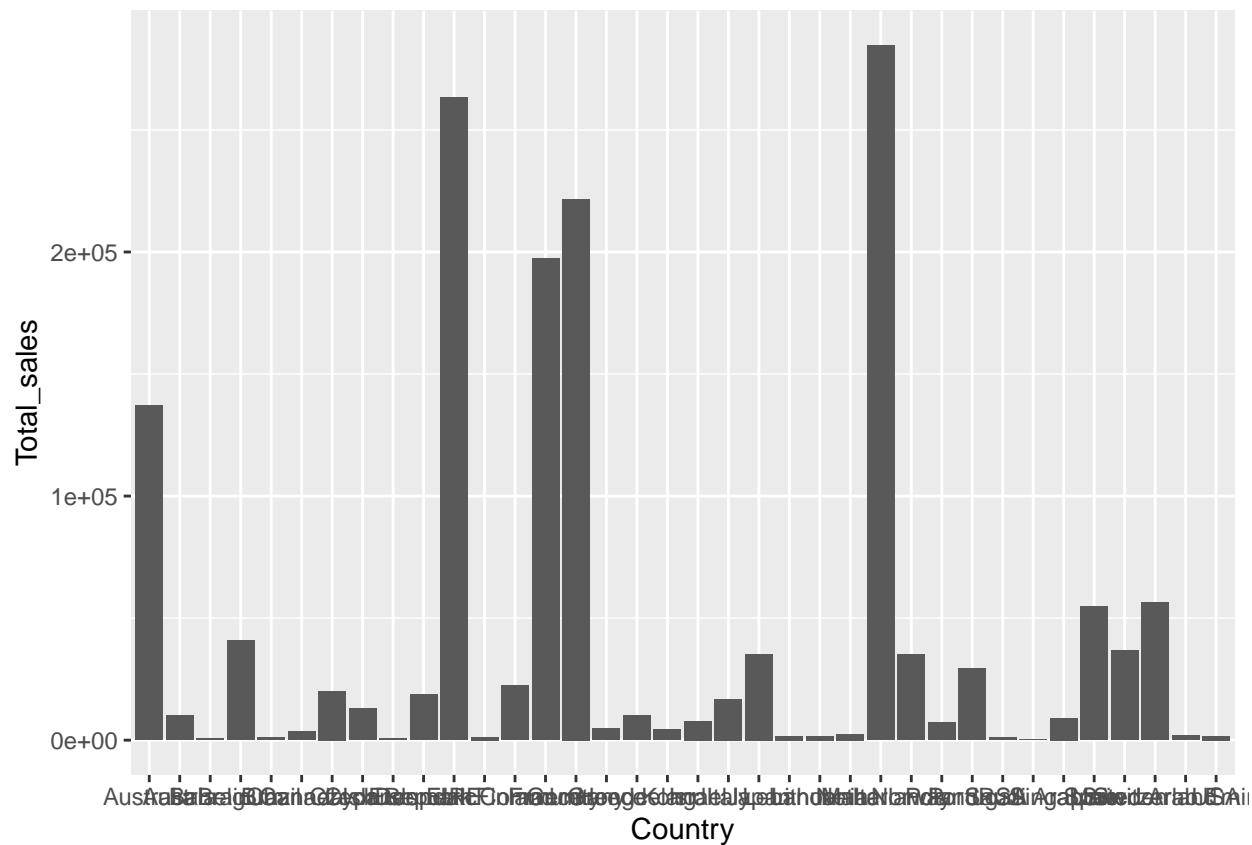
Uporabimo sedaj opisano funkcijo in rezultate shranimo v novo spremenljivko.

```
podatki_sum <- aggregate(x = podatki$Total_sales, by = list(podatki$Country), FUN = sum)
podatki_sum
```

```
##           Group.1      x
## 1      Australia 137077.27
## 2        Austria  10154.32
## 3        Bahrain    548.40
## 4        Belgium  40910.96
## 5         Brazil   1143.60
## 6         Canada   3666.38
## 7 Channel Islands  20086.29
## 8         Cyprus  12946.29
## 9   Czech Republic    707.72
## 10        Denmark  18768.14
## 11          EIRE 263276.82
## 12 European Community  1291.75
## 13         Finland  22326.74
## 14         France 197403.90
## 15         Germany 221698.21
## 16         Greece   4710.52
## 17      Hong Kong  10117.04
## 18         Iceland   4310.00
## 19         Israel   7907.82
## 20         Italy   16890.51
## 21         Japan  35340.62
## 22         Lebanon   1693.88
## 23      Lithuania   1661.06
## 24         Malta    2505.47
## 25   Netherlands 284661.54
## 26         Norway  35163.46
## 27         Poland   7213.14
## 28         Portugal  29367.02
## 29          RSA    1002.31
## 30   Saudi Arabia    131.17
## 31      Singapore   9120.39
## 32         Spain  54774.58
## 33         Sweden  36595.91
## 34      Switzerland  56385.35
## 35 United Arab Emirates  1902.28
## 36          USA    1730.92
```

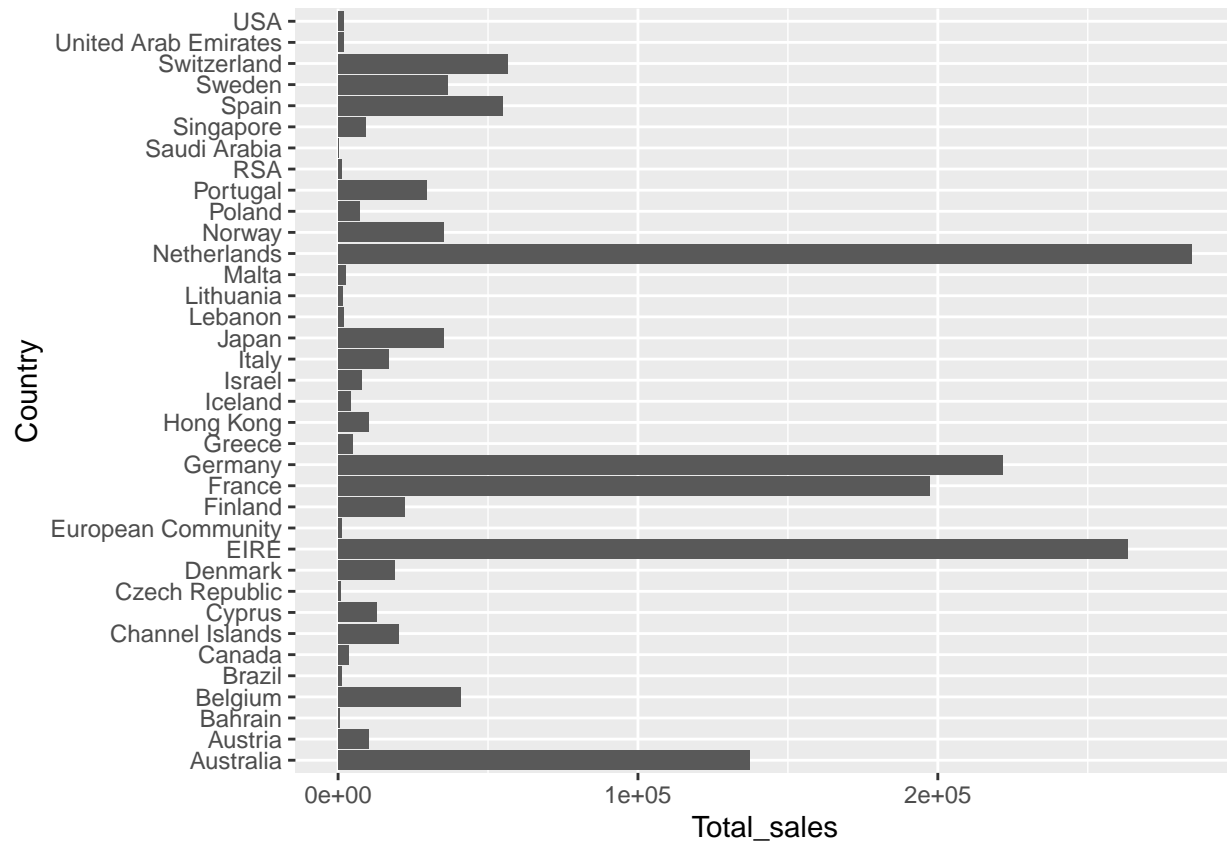
Za lepši prikaz zadevo še vizualizirajmo. Pred tem še spremenimo imena stolpcev.

```
colnames(podatki_sum) <- c("Country", "Total_sales")
library(ggplot2)
ggplot(data = podatki_sum, aes(x = Country, y = Total_sales)) +
  geom_bar(stat = "identity")
```


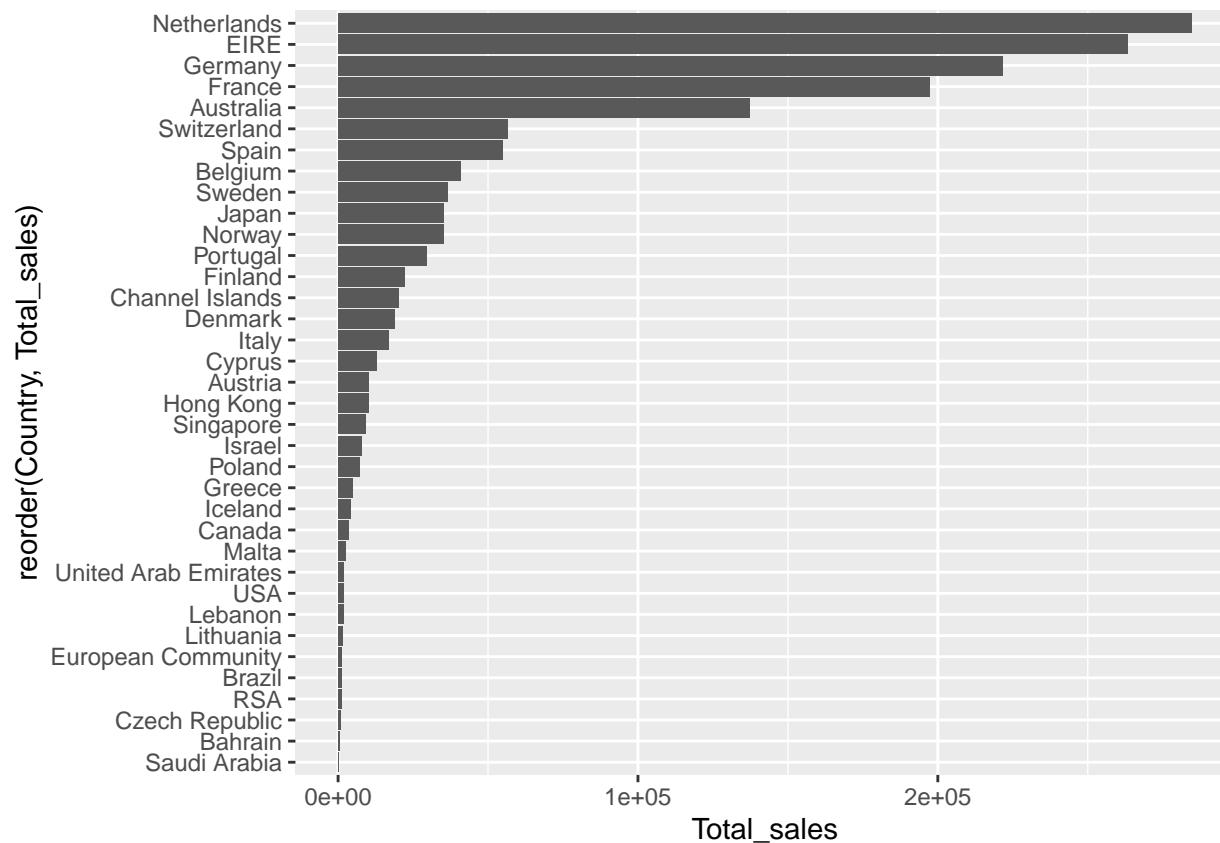
Za še lepši prikaz uporabimo še funkcijo `coord_flip`, ki ga enostavno dodamo našemu grafu. Ta bo zamenjala osi x in y.

```
ggplot(data = podatki_sum, aes(x = Country, y = Total_sales)) +
  geom_bar(stat = "identity") +
  coord_flip()
```


Poizkusimo še urediti stolpce po velikosti. To najlažje naredimo tako, da uporabimo funkcijo `reorder` znotraj estetik.

```
ggplot(data = podatki_sum, aes(x = reorder(Country, Total_sales), y = Total_sales)) +
  geom_bar(stat = "identity") +
  coord_flip()
```


Ukaz break

Namesto, da ponovitev zanke preskočimo, lahko na določeni točki izvajanje zanke tudi prekinemo (na primer, če pridemo do kakšnih nesmiselnih vrednosti). V tem primeru namesto ukaza **next** uporabimo ukaz **break**. Poglejmo si razliko na preprostem primeru. Recimo, da imamo nek vektor pozitivnih in negativnih števil. Najprej izračunajmo vsoto vseh pozitivnih s for zanko.

```
x      <- c(2, 5, -2, -4, 3, -1)
moja_vsota <- 0
for (i in x) {
  print("i: ")
  print(i)
  if (i < 0) {
    print("i je manjši od 0 zato bom izpustil to iteracijo.")
    next
  }
  moja_vsota <- moja_vsota + i
  print("moja_vsota: ")
  print(moja_vsota)
  print("-----")
}
```

```
## [1] "i: "
## [1] 2
```

```
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 2
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] 5
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 7
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] -2
## [1] "i je manjši od 0 zato bom izpustil to iteracijo."
## [1] "i: "
## [1] -4
## [1] "i je manjši od 0 zato bom izpustil to iteracijo."
## [1] "i: "
## [1] 3
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 10
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] -1
## [1] "i je manjši od 0 zato bom izpustil to iteracijo."
```

```
moja_vsota
```

```
## [1] 10
```

Sedaj pa zanko prekinimo, ko pridemo do prvega negativnega števila.

```
x      <- c(2, 5, -2, -4, 3, -1)
moja_vsota <- 0
for (i in x) {
  print("i: ")
  print(i)
  if (i < 0) {
    print("i je manjši od 0 zato bom prekinil izvajanje zanke.")
    break
  }
  moja_vsota <- moja_vsota + i
  print("moja_vsota: ")
  print(moja_vsota)
  print("-----")
}
```

```
## [1] "i: "
## [1] 2
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 2
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] 5
## [1] "moja_vsota: "
## [1] 7
```

```
## [1] "-----"
## [1] "i: "
## [1] -2
## [1] "i je manjši od 0 zato bom prekinil izvajanje zanke."
```

```
moja_vsota
```

```
## [1] 7
```

Seznami

Oglejmo si še podatkovno strukturo, ki je primerna za hranjenje različnih tipov spremenljivk. Struktura je podobna **vektorju** in se imenuje **seznam** oziroma **list**. **List** se od **vektorja** razlikuje predvsem po tem, da lahko hrani različne tipe spremenljivk in tudi druge strukture različnih dolžin.

```
seznam <- list(1, "dva", c(TRUE, FALSE), c(5,6,7), "šest")
seznam
```

```
## [[1]]
## [1] 1
##
## [[2]]
## [1] "dva"
##
## [[3]]
## [1] TRUE FALSE
##
## [[4]]
## [1] 5 6 7
##
## [[5]]
## [1] "šest"
```

Indeksiranje seznama je podobno kot pri vektorjih le da uporabljamo dvojne oglate oklepaje `[[]]`.

```
seznam[[2]]
```

```
## [1] "dva"
```

Vrednosti seznama lahko tudi poimenujemo podobno, kot stolpce `data.frame`.

```
seznam <- list(stevilo1 = 1, niz1 = "dva", bool1 = c(TRUE, bool = FALSE),
              vektor = c(5,6,7), niz2 = "šest")
seznam[['niz2']]
```

```
## [1] "šest"
```

```
seznam[['bool1']]
```

```
##          bool
##  TRUE FALSE
```

Seznamu lahko tudi preprosto dodajamo nove vrednosti.

```
seznam[['stevilo2']] <- 5
seznam[[7]] <- 'konec'
seznam
```

```
## $stevilo1
## [1] 1
##
## $niz1
## [1] "dva"
##
## $bool1
##          bool
##  TRUE FALSE
##
## $vektor
## [1] 5 6 7
##
## $niz2
## [1] "šest"
##
## $stevilo2
## [1] 5
##
## [[7]]
## [1] "konec"
```

Vsak element seznama lahko shrani tudi celotno tabelo. Na primer več listov Excela lahko shranimo kot elemente seznama:

```
podatki <- list() # Ustvarimo prazen seznam.
podatki[[1]] <- read.xlsx("./data_raw/online-retail.xlsx", 1)
podatki[[2]] <- read.xlsx("./data_raw/online-retail.xlsx", 2)
podatki[[3]] <- read.xlsx("./data_raw/online-retail.xlsx", 3)
head(podatki[[1]])
```

```
## InvoiceNo StockCode Description Quantity UnitPrice
## 1 C538971 22153 ANGEL DECORATION STARS ON DRESS -48 0.42
## 2 539330 37449 CERAMIC CAKE STAND + HANGING CAKES 8 8.50
## 3 539330 37446 MINI CAKE STAND WITH HANGING CAKES 8 1.45
## 4 539330 22962 JAM JAR WITH PINK LID 12 0.85
## 5 539330 21428 SET3 BOOK BOX GREEN GINGHAM FLOWER 4 4.25
## 6 539330 22113 GREY HEART HOT WATER BOTTLE 4 3.75
## Country
## 1 Austria
## 2 Austria
## 3 Austria
## 4 Austria
## 5 Austria
## 6 Austria
```



```
head(podatki[[2]])
```

```
## InvoiceNo StockCode Description Quantity UnitPrice
## 1 537022 22791 T-LIGHT GLASS FLUTED ANTIQUE 12 1.25
## 2 537022 21287 SCENTED VELVET LOUNGE CANDLE 12 1.25
## 3 537022 79337 BLUE FLOCK GLASS CANDLEHOLDER 6 1.65
## 4 537022 85111 SILVER GLITTER FLOWER VOTIVE HOLDER 12 1.25
## 5 537022 85038 6 CHOCOLATE LOVE HEART T-LIGHTS 6 2.10
## 6 537022 22809 SET OF 6 T-LIGHTS SANTA 6 2.95
## Country
## 1 Italy
## 2 Italy
## 3 Italy
## 4 Italy
## 5 Italy
## 6 Italy
```

```
head(podatki[[3]])
```

```
## InvoiceNo StockCode Description Quantity UnitPrice
## 1 541932 22699 ROSES REGENCY TEACUP AND SAUCER 24 2.55
## 2 541932 22697 GREEN REGENCY TEACUP AND SAUCER 24 2.55
## 3 541932 22957 SET 3 PAPER VINTAGE CHICK PAPER EGG 24 2.95
## 4 541932 22720 SET OF 3 CAKE TINS PANTRY DESIGN 24 4.25
## 5 541932 72760B VINTAGE CREAM 3 BASKET CAKE STAND 16 8.49
## 6 541932 22763 KEY CABINET MA CAMPAGNE 12 8.50
## Country
## 1 Greece
## 2 Greece
## 3 Greece
## 4 Greece
## 5 Greece
## 6 Greece
```

Dodatek: analiza stroškov gospodinjstva

Da utrdimo znanje o zankah si poglejmo še en primer. V datoteki *stroskiDelavnica.xlsx* imamo zapisane stroške gospodinjstva. Vsak list predstavlja svoj mesec. Prvi list ima opozorilo, da se poleg treh stalnih stroškov včasih pojavi tudi strošek za plin. Naložimo vse podatke brez prvega lista, ki se imenuje “Opozorilo”. Liste bomo za razliko od prejšnjega primera najprej shranili v seznam in jih nato združili, da povadimo še sezname.

```
podatki <- list()
sheetNames <- getSheetNames("./data_raw/stroskiDelavnica.xlsx")
for (imeLista in sheetNames) {
  if (imeLista == "Opozorilo") {
    next # Preskočimo prvi list.
  }
  podatki[[imeLista]] <- read.xlsx("./data_raw/stroskiDelavnica.xlsx", imeLista)
}
head(podatki[[1]])
```

```
##           Strosek Vrednost
## 1      Elektriika    121.40
## 2 Komunala+voda     16.00
## 3      Internet     29.03
```

```
length(podatki)
```

```
## [1] 71
```

Izrišimo stroške elektrike po mesecih. Najprej naredimo tabelo, ki izloči samo potrebne podatke. Tudi to bomo ustvarili s for zanko.

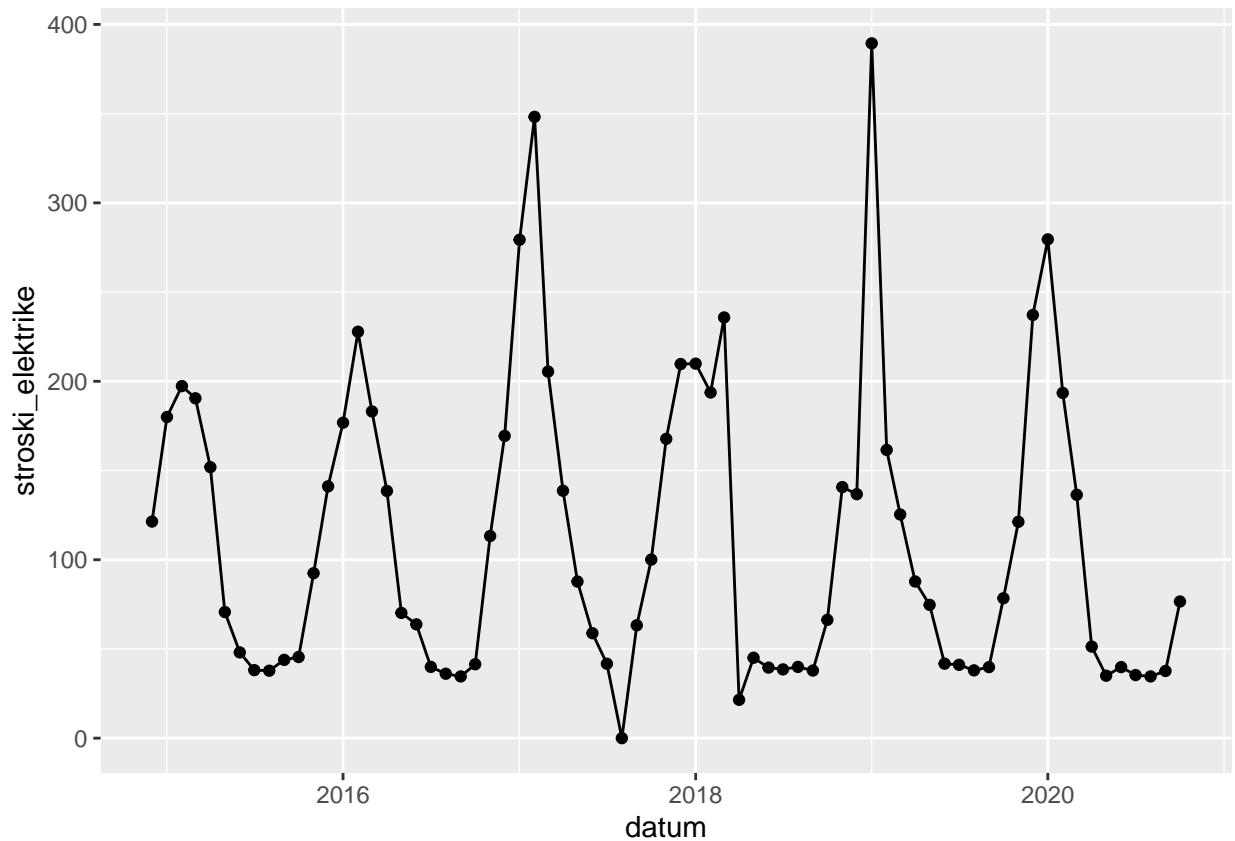
```
# Ustvarimo prazen data frame.
mesecni_podatki <- data.frame(mesec = character(0),
                             stroski_elektrike = numeric(0), stringsAsFactors = FALSE)

vrstica <- 1
for (imeLista in sheetNames) {
  if (imeLista == "Opozorilo") {
    next
  }
  podatki_temp <- podatki[[imeLista]]
  # Vstavimo ime lista in podatek o elektriki v data frame (prvi in drugi stolpec).
  mesecni_podatki[vrstica, 1] <- imeLista
  mesecni_podatki[vrstica, 2] <- podatki_temp[podatki_temp$Strosek == "Elektriika",
                                             "Vrednost"]
  # Povečamo spremenljivko vrstica, da bomo v naslednji ponovitvi dodali
  # vrednosti v naslednjo vrstico.
  vrstica <- vrstica + 1
}
# Dodamo datume.
datumi <- seq.Date(as.Date("2014-12-01"), as.Date("2020-10-01"), by = "months")
mesecni_podatki$datum <- datumi
head(mesecni_podatki)
```

```
##           mesec stroski_elektrike      datum
## 1 DECEMBER 2014           121.40 2014-12-01
## 2  JANUAR 2015           179.99 2015-01-01
## 3 FEBRUAR 2015           197.32 2015-02-01
## 4   MAREC 2015           190.48 2015-03-01
## 5  APRIL 2015            151.87 2015-04-01
## 6    MAJ 2015            70.69 2015-05-01
```

Sedaj pa preprosto z `ggplot()` izrišemo krivuljo.

```
library(ggplot2)
ggplot(mesecni_podatki, aes(x = datum, y = stroski_elektrike, group = 1)) +
  geom_point() + geom_line()
```


Domača naloga

- a) Preberite podatke v mapi *data_raw* o ameriških volitvah. Podatke smo pobrali 6. novembra 2020 iz: https://www.kaggle.com/unanimad/us-election-2020?select=president_county_candidate.csv. Za vsako zvezno državo posebej izračunajte število glasov, ki sta jih dobila glavna kandidata Joe Biden in Donald Trump in jih izpišite na konzolo. Namig 1: da dobite unikatne vrednosti zveznih držav uporabite funkcijo `unique()`.

Primer rešitve:

```
## [1] "Zvezna država:"
## [1] "Delaware"
## [1] "Joe Biden:"
## [1] 295413
## [1] "Donald Trump:"
## [1] 199857
## [1] "-----"
## [1] "Zvezna država:"
## [1] "District of Columbia"
## [1] "Joe Biden:"
## [1] 258561
## [1] "Donald Trump:"
## [1] 14449
## [1] "-----"
```

- b) Za vsako zvezno državo posebej izračunajte število glasov, ki so jih dobili kandidati in jih shranite v datoteko *rezultati.csv*. Rezultat zapišite le, če ima kandidat vsaj en glas v zvezni državi. Namig 1: da dobite unikatne vrednosti zveznih držav in kandidatov uporabite funkcijo `unique()`. Namig 2: najlažje bo to rešiti z dvema for zankama, kjer naj bo ena znotraj druge. **Težja!**

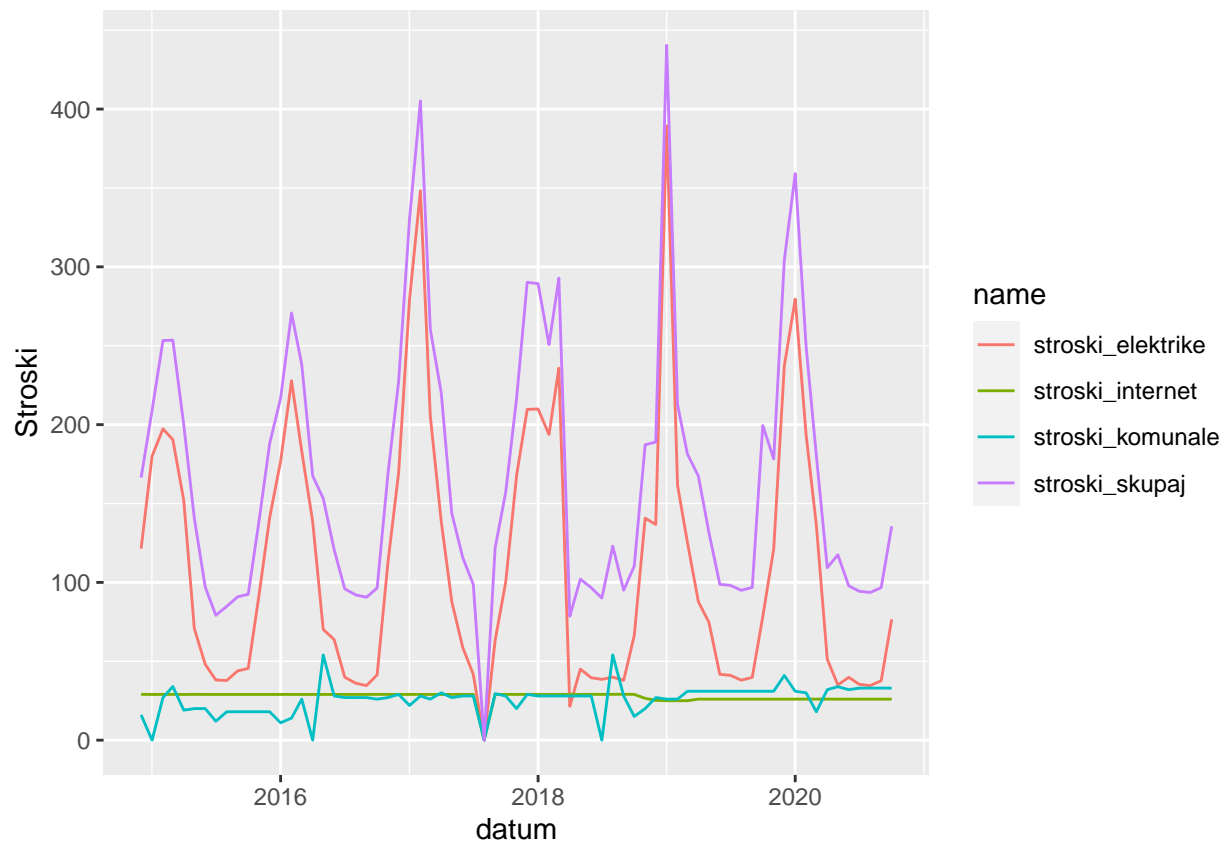
Primer shranjene tabele:

```
##           drzava      kandidat glasovi
## 1      Delaware    Joe Biden  295413
## 2      Delaware  Donald Trump  199857
## 3      Delaware   Jo Jorgensen   4979
## 4      Delaware  Howie Hawkins   2135
## 5 District of Columbia Joe Biden 258561
## 6 District of Columbia Donald Trump 14449
```

- c) Preberite podatke datoteke *stroskiDelavnica.xlsx* in ustvarite tabelo, ki vsebuje poleg stroškov elektrike še stroške za Komunala + voda in Internet ter skupne mesečne stroške.

```
##           mesec stroski_elektrike stroski_komunale stroski_internet
## 1 DECEMBER 2014          121.40             16          29.03
## 2  JANUAR 2015          179.99              0          28.99
## 3 FEBRUAR 2015          197.32             27          28.99
## 4  MAREC 2015          190.48             34          29.02
## 5  APRIL 2015          151.87             19          28.96
## 6   MAJ 2015           70.69             20          29.04
##   stroski_skupaj      datum
## 1          166.43 2014-12-01
## 2          208.98 2015-01-01
## 3          253.31 2015-02-01
## 4          253.50 2015-03-01
## 5          199.83 2015-04-01
## 6          140.63 2015-05-01
```

- d) Poskušajte vse štiri stroške tudi izrisati na en graf. Če ne gre, pa naredite štiri posamezne grafe.

e) Preberite datoteko `supermarket_sales.csv` v mapi `data_raw`. Za vsak stolpec pogledajte kateri tip vrednosti vsebuje in ga ohranite le če ni tipa “numeric”. Namig: za izpis tipa stolpca uporabi funkcijo `class()`.

```
##      invoice_ID branch      city customer_type gender      product_line
## 1 750-67-8428      A    Yangon      Member Female Health and beauty
## 2 226-31-3081      C Naypyitaw      Normal Female Electronic accessories
## 3 631-41-3108      A    Yangon      Normal  Male   Home and lifestyle
## 4 123-19-1176      A    Yangon      Member  Male   Health and beauty
## 5 373-73-7910      A    Yangon      Normal  Male   Sports and travel
## 6 699-14-3026      C Naypyitaw      Normal  Male   Electronic accessories
##      quantity      date      time      payment
## 1          7 1/5/2019 13:08      Ewallet
## 2          5 3/8/2019 10:29      Cash
## 3          7 3/3/2019 13:23 Credit card
## 4          8 1/27/2019 20:33      Ewallet
## 5          7 2/8/2019 10:37      Ewallet
## 6          7 3/25/2019 18:30      Ewallet
```

f) Za vsako kategorijo iz stolpca “product_line” izračunajte delež nakupov, ki so jih opravili moški in ženske. Deleže shranite v seznam.

```
## $'Health and beauty'
##
## Female  Male
```

```
##      64      88
##
## $'Electronic accessories'
##
## Female    Male
##      84      86
##
## $'Home and lifestyle'
##
## Female    Male
##      79      81
##
## $'Sports and travel'
##
## Female    Male
##      88      78
##
## $'Food and beverages'
##
## Female    Male
##      90      84
##
## $'Fashion accessories'
##
## Female    Male
##      96      82
```

g) Sprehodite se po vrsticah dokler ne najdete nakupa, ki vsebuje 9 ali več artiklov. Nato pa izpišite število vrstice, v kateri se ta nakup nahaja.

```
## [1] 8
```

Reference

Chen, Daqing, Sai Laing Sain, and Kun Guo. 2012. "Data mining for the online retail industry: A case study of RFM model-based customer segmentation using data mining." *Journal of Database Marketing & Customer Strategy Management* 19 (3): 197–208.